

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У тезах досліджено теоретичні та практичні аспекти управління інноваціями підприємства. Проаналізовано стан інноваційної діяльності та визначено ключові проблеми її реалізації. Обґрунтовано напрями удосконалення системи управління інноваціями, спрямовані на підвищення ефективності діяльності підприємства та зміцнення його конкурентних позицій.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, управління інноваціями, підприємство, ефективність, конкурентоспроможність.

Abstract

The theses examine theoretical and practical aspects of innovation management at the enterprise. The current state of innovation activity is analyzed and key problems are identified. Directions for improving the innovation management system are substantiated to enhance enterprise efficiency and competitiveness.

Keywords: *innovation, innovation activity, innovation management, enterprise, efficiency, competitiveness..*

Вступ

У сучасних умовах трансформації економічних систем, посилення глобальної конкуренції та активізації процесів цифровізації інновації набувають статусу визначального чинника забезпечення сталого розвитку підприємств. Інноваційна діяльність розглядається як складна багаторівнева система, що інтегрує процеси генерування, впровадження та комерціалізації нововведень і потребує ефективного управлінського супроводу.

Теоретико-методологічні засади управління інноваціями базуються на положеннях системного, процесного та стратегічного підходів, що передбачають узгодження цілей інноваційного розвитку з ресурсними можливостями підприємства та умовами зовнішнього середовища. Водночас сучасна практика господарювання свідчить про наявність значних диспропорцій у розвитку інноваційної діяльності підприємств, що проявляється у фрагментарності впровадження інновацій, недостатньому рівні інтеграції інноваційних процесів у загальну систему управління та низькій ефективності їх реалізації.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю поглиблення наукових підходів до формування ефективної системи управління інноваціями, здатної забезпечити підвищення результативності діяльності підприємства, оптимізацію використання ресурсів та зміцнення його конкурентних позицій. У цьому контексті особливого значення набуває розроблення прикладних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів управління інноваційною діяльністю з урахуванням сучасних викликів та тенденцій розвитку економіки [1].

Результати дослідження

У межах дослідження здійснено комплексний аналіз теоретичних та прикладних аспектів управління інноваційною діяльністю підприємства, що дозволило ідентифікувати ключові закономірності, проблеми та резерви підвищення її ефективності. Встановлено, що інноваційна діяльність виступає системоутворюючим елементом розвитку підприємства, оскільки забезпечує трансформацію ресурсного потенціалу у стійкі конкурентні переваги.

На основі узагальнення наукових підходів доведено, що ефективність управління інноваціями визначається рівнем інтеграції інноваційних процесів у загальну систему менеджменту підприємства, а також здатністю підприємства адаптуватися до змін зовнішнього середовища. При цьому інновації впливають на конкурентоспроможність підприємства через різні функціональні напрями, що потребує їх системного узагальнення [2].

У табл. 1.4 систематизовано вплив інновацій на формування конкурентних переваг підприємства.

Таблиця 1.4 – Вплив інновацій на формування конкурентних переваг підприємства [2-4]

Напрямок впливу	Вид інновацій	Механізм впливу	Результат для підприємства	Вплив на конкурентоспроможність
Продуктовий	Продуктові інновації	Створення нових товарів або покращення існуючих	Підвищення привабливості продукції	Зростання попиту
Виробничий	Процесні інновації	Оптимізація технологічних процесів	Зниження витрат	Підвищення цінової конкурентоспроможності
Управлінський	Організаційні інновації	Вдосконалення системи управління	Підвищення ефективності діяльності	Зміцнення позицій на ринку
Маркетинговий	Маркетингові інновації	Нові методи просування	Розширення ринків збуту	Підвищення впізнаваності бренду
Технологічний	Технологічні інновації	Впровадження сучасних технологій	Підвищення продуктивності	Довгострокові конкурентні переваги

Систематизація, представлена в таблиці, дозволяє обґрунтувати багатовекторний характер впливу інновацій на діяльність підприємства, що проявляється як у короткострокових ефектах (зростання попиту, зниження витрат), так і у стратегічних результатах (формування довгострокових конкурентних переваг).

У процесі практичного аналізу встановлено, що на підприємствах інноваційна діяльність часто характеризується недостатнім рівнем системності та координації, що знижує ефективність реалізації інноваційних рішень. Виявлено, що основними обмежувальними чинниками виступають відсутність чітко сформованої інноваційної стратегії, недостатній рівень автоматизації управлінських процесів, неузгодженість інформаційних потоків, а також обмеженість фінансових та організаційних ресурсів.

Доведено, що низька ефективність управління інноваційною діяльністю призводить до зростання операційних витрат, уповільнення темпів розвитку підприємства та зниження рівня його конкурентоспроможності. У зв'язку з цим обґрунтовано необхідність переходу до системного підходу в управлінні інноваціями, який передбачає інтеграцію стратегічного планування, цифрових інструментів управління та механізмів оцінки ефективності інноваційних проєктів.

З метою підвищення результативності інноваційної діяльності запропоновано такі напрями удосконалення системи управління інноваціями:

- формування та реалізація інноваційної стратегії підприємства;
- впровадження сучасних інформаційних систем управління;
- оптимізація внутрішніх бізнес-процесів;
- розвиток інноваційної культури та кадрового потенціалу;
- застосування економіко-аналітичних методів оцінки інновацій.

Реалізація зазначених заходів забезпечує підвищення ефективності використання ресурсів, скорочення витрат, прискорення впровадження інновацій та підвищення адаптивності підприємства до змін ринкового середовища, що в сукупності сприяє зміцненню його конкурентних позицій.

Висновки

Запропоновані напрями удосконалення системи управління інноваціями базуються на принципах системності, адаптивності та цифровізації та передбачають впровадження стратегічного підходу до управління інноваційною діяльністю, оптимізацію бізнес-процесів, розвиток інноваційної культури та використання сучасних інструментів управління. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню ефективності використання ресурсів, зниженню витрат, прискоренню впровадження інновацій та зміцненню конкурентних позицій підприємства.

Таким чином, удосконалення системи управління інноваціями є необхідною умовою забезпечення сталого розвитку підприємства, підвищення його адаптивності до змін зовнішнього середовища та досягнення стратегічних цілей діяльності.

Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на поглиблення методичних підходів до оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємств, зокрема з використанням економіко-математичного моделювання та цифрових аналітичних інструментів. Актуальним є також дослідження впливу цифровізації та автоматизації бізнес-процесів на результативність інноваційної діяльності, розроблення механізмів інтеграції інноваційних стратегій у загальну систему корпоративного управління, а також вивчення ролі інноваційної культури та людського капіталу у формуванні довгострокових конкурентних переваг підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Забашта Є. Ю. Теоретичні аспекти формування сутності інноваційного підприємництва та його розвитку. Економіка та суспільство. 2024. Вип. № 61. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-90>
2. Довгань Ю. В. Теоретичні аспекти управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств. Modern Economics. 2022. № 36(2022). С. 38–44. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.V36\(2022\)-06](https://doi.org/10.31521/modecon.V36(2022)-06).
3. Завербний А., Шаровський Я. Застосування інноваційних інструментів оптимізування бізнес-процесів підприємств в умовах євро інтегрування: виклики і перспективи. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. № 2 (12), 2024 URL: <https://doi.org/10.23939/smeu2024.02.048>.
4. Xu X., Wang W., Zeng Y., Dong Y., Hao H. Innovations in attracting regional talent. Management Decision. 2025. Vol. 63(5). Pp. 1763–1786

Науковий керівник: **Прутська Тетяна Юрївна** – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця. e-mail: prutska@gmail.com

Сухий Владислав Євгенович – студент групи П-226, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: suh_vlad@gmail.com.

Supervisor: **Prutska Tetiana Yu.** – PhD in economics, Associate professor, entrepreneurship, logistics and management Department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: prutska@gmail.com

Sukhyi Vladyslav Y. – Department of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: suh_vlad@gmail.com.